

Шевченківське свято **«Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди»**

*Підготувала і провела
вчитель української мови
та літератури
Штемпель Л.В.*

Шевченківське свято

«Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди»

Мета: виховувати любов до рідної мови, скарбів поетичного слова України, шанувати пам'ять видатного художника слова, патріота України – Т.Г.Шевченка, формувати культуру мовлення через красу і багатство рідної мови.

Обладнання: портрет Т.Г.Шевченка, хліб, свічка, гілка вишні, стрічки.

Учні стають півколом і беруться за руки під мелодію пісні про Т.Г.Шевченка

Учитель: В дні перемог і в дні поразок,
В щасливі дні, і в дні сумні
Іду з дитинства до Тараса,
Крізь глум юрби і суєту,
Ні, не в минуле, а в майбутнє,
До тебе я, Тарасе йду.

Учень: Ой, тернова ружа
На чолі стоїть!
Ой крута та круча,
Де Тарас стоїть
Ой крута та круча,
Де стоїть Тарас:
І крізь роки кличе,

Кличе, кличе, нас!

Учень: Коли в душі моїй тривога,
Коли в душі пекельний щем,
Іду до нього до живого,
У Всесвіті віршів й поем
І в дощ, і в сніг карбую кроки
І чую, дивлячись в блакить:
Реве та стогне Дніпр широкий.
Щоб розбудити всіх, хто спить.

Учень: Ой червона ружа
На столі стоїть
Ой крута та круча,
Де Тарас стоїть
Ой крута та круча,
Де стоїть Тарас,
І крізь роки кличе,
Кличе, кличе нас.

Учень: Я не один іду до
нього –
Ідуть до нього тисячі.
Неначе грішники до Бога
Свої печалі несучи.
І доки в римах Заповіту
Вогонь поезії не згас.
Той рух до сонця не спинити,
Бо зветься сонце те – Тарас.

Ведучий: Шановні гості! Запрошуємо вас у царство мудрого й красивого, правдивого й цінного, сильного й ласкавого, доброго й мужнього слова. Слова видатного батька – Тараса Григоровича Шевченка.

Ведучий: В історії назавжди залишаються імена, які з гордістю вимовляє, пам'ятає і шанує людство. У перші березневі дні ми знову згадуємо великого сина нашого народу – Тараса Шевченка. Скільки років минуло з дня народження поета, проте і нині живе під сонцем України Кобзареве слово, слово великої, непогасної любові до свого народу, своєї землі.

Вчитель запалює свічку

Ведучий: Хай палає свічка,
Хай палає,
Поєднає нас вона в цей час.
Друзів голоси нехай лунають,
Слово й музика нехай еднають нас.

Звучить пісня «Заповіт»

Ведучий: В похилій хаті край села,
Над ставом чистим і прозорим
Життя Тарасику дала
Кріпачка-мати, вбита горем.

Входить молода мати з немовлям на руках

Мати: Сину мій, прости, що доля твоя буде тяжкою, бо народжений ти невільник – кріпаком. Сину мій, моя дитино! Яким воно буде, твоє майбутнє? Чи матимеш кусень хліба, свою господу, стріху над головою?

*Відходить убік, виходить учениця і читає поезію «На панцині пшеницю жала»
Виходить стомлений батько, зупиняється біля матері...*

Батько: Синові Тарасику з мого хазяйства нічого не треба: він буде неабияким чоловіком; з його буде або щось добре, або велике ледащо, для його моє наслідство нічого не буде значить або нічого не допоможе.

Йдуть зі сцени

Ведучий: Тепер просто неможливо уявити, що сталося б з Тарасом, з його геніальним поетичним талантом, художнім хистом, якби не було в його житті 22 квітня 1838 року.

Голос Тараса (*починає звучати з-за сцени*): Живу, учусь, нікому не кланяюсь і нікого не боюсь – велике щастя бути вільним чоловіком, робити, що хочеш, тебе не спинить (*говорить, виходячи на авансцену*).

Звучить пісня «Думи мої, думи мої»

Ведучий: Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті – невмирущу славу і все розквітаючу радість, яку в мільйонах людських сердець знову й знову збуджуватимуть його твори.

До Шевченка-старшого на сцені приєднується Шевченко – молодший і вони по частинах читають поезію «Мені тринадцятий минало». По закінченні звучить музика у виконанні кобзи чи бандури.

Ведучий: Дякуємо Богу святому, що живемо не в такий вік, коли за слово правди людей на хрестах розпинали або на кострах палили. Не в катакомбах, не в вертепах зібралися ми славити великого чоловіка за його науку праведну: зібралися ми серед білого дня і всією громадою, складаємо йому щирю дяку за його животворне слово.

Учень 1: Щовесни, коли тануть сніги

І на рясті засяє веселка,

Повні сил і живої снаги

Ми вшановуєм пам'ять Шевченка.

Учень 2: Ти, Тарасе, сьогодні

Нас зібрав докупи.

І зійшлися у цій залі

Шевченка онуки.

Учень 3: Хліб і сіль тобі, батьку, Тарасе,

Сьогодні підносимо... *(цей учень стоїть із хлібом на рушнику, який кладе на стіл перед портретом Шевченка)*

Вшанувати цю гостинність

Оплесками просимо *(присутні аплодують на честь Шевченка)*

Учень 1: Ти зорею сяєш у прийдешнім віку,

Сходиш хлібом духовним на яр-рушнику.

У розкриллі земних і заобрійних трас

Височієш над світом, великий Тарас

Учень 2: Твій голос – повнить пшеничний колос,

Бо те, за що ми жили і боролись, -

Твій сон щасливий, зоря твоя,

Велика, вольна, нова сім'я...

Звучить пісня «Зоре моя вечірняя...»

Ведучий: Живими в пам'яті встають

Ярема, Гонта, Гамалія,

І Катерина, Ганна, і Лілея

В людські серця проклали путь

Танець дівчат під мелодію пісні «Вітер з гаєм розмовляє...»

Виходять герої Шевченкових творів

Катерина (проходить сценою з дитиною на руках і говорить сама до себе):

Утік! Нема! Сина, сина батько одцурався! Боже ти мій! Дитя моє! Де дінуся з тобою? Москалики! Голубчики! Візьміть за собою...бо покину. Як батько покинув (застигає у непорушності).

Наймичка (виходить): А я ледве додидбала до вашої хати, не хотілося на чужині одній умирати! Коли б Марка діждатися... Так щось тяжко стало! (Входить хлопець-Марко. Наймичка кидається до нього)

Наймичка: Марку! Проти мене! Я каралась! Весь вік в чужій хаті... Прости мене, мій синочку! Я... Я твоя мати.

Під сумну музику йдуть зі сцени

Сценка-колаж «Тополя»

1 русалка: Ходімо гріться!

Зійшов вже місяць!

2 русалка: Місяченьку! Наш голубоньку!

Ходи до нас вечеряти!

Посвіти нам... Он щось ходить!

Он під дубом щось там робить.

3 русалка: Полюбила чорнобрива

Козака дівчина.

Полюбила – не спинила,

Пішов та й загинув...

4 русалка: Пішла вночі до ворожки

Щоб поворожити:

Чи довго їй на сім світі

Без милого жити?

1 русалка: Пішла, вмилась, напилася,

Мов не своя стала.

Вдруге, втретє та, мов сонна,

В степу заспівала.

Дівчина (під час монологу дівчини русалки пов'язують на її одяг, руки різнокольорові стрічки, а дівчина потихеньку підіймає руки вгору, перетворюючись на дерево)

Плавай, плавай, лебедонько,

По синьому морю,

Рости, рости, тополенько,

Все вгору та вгору!

Там десь милий чорнобривий

По полю гуляє,

А я плачу, літа трачу,

Його виглядаю.

Скажи йому, моє серце,

Що сміються люде,

Скажи йому, що загину,

Коли не прибуде.

2 русалка: Зілля дива наробило –

Тополею стала.

Не вернулася додому,

Не діждалась пари.

3 русалка: Прилітає зозуленька

Над нею кувати,

Прилітає соловейко

Щоніч щебетати.
Виспіває та щебече,
Поки місяць зійде,
Поки тії русалоньки
З Дніпра грітись вийдуть.

Під музику до балади «Причинна» русалки і дівчина йдуть зі сцени

Ведучий: Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком – вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним вченим. Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій. Доля переслідувала його в житті, скільки лиш могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі на ржу, ані його любові до людей на ненависть і погорду, а віру в Бога – на зневіру і песимізм.

Ведучий: Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя. Ось такий був і є для нас, українців, батько українського народу Тарас Шевченко.

*Музична композиція у виконанні учня школи із уривків до творів Шевченка
З'являється дівчина-Україна із вишневою гілкою у руках*

Україна: Завірюха стугоніла, вила,
А мороз гострив свій білий ніж;
А земля од ляку задубіла,
На вітрах крутилася скоріш;
Щулились дороги, мерзли хмари,
В сіру безвість зносила міста,

А дуби стругалися на мари,
На труну, на віко, на хреста.
Петербурзьким шляхом, по коліна
Грузнувши в заметах, боса йшла
Зморена, полатана Вкраїна,
Муку притуливши до чола.
Хурделяє хуга-хуртовина,
Засипає очі вщерть.
І біжить до сина Україна
Одганяти знавіснілу смерть.
Цілу ніч надворі виє хуга,
Плаче, деренчить в віконнім склі.
Ні дружини, ні дітей, ні друга –
Тільки гілка вишні на столі.

(ставить гілочку вишні із квіточками у вазу на столі із портретом Шевченка)

Ведучий: Доля не дала Шевченкові сімейного щастя, родинного тепла, взаємної любові, не було в поета навіть хатини – останньої мрії. Він мріяв про люблячу дружину, діток, про садок біля власної хати над Дніпром, та не судилось. Не судилось.

Учениця читає поезію «Садок вишневий коло хати...»

Ведучий: На дорозі життя Шевченко зустрічав жінок, які могли б розділити його самотність, та не судилось. Не дозволила доля стати Тарасові під вінець у церкві з подругою на все життя.

*Під звуки ліричної мелодії виходить дівчина і читає поезію І.Драча
«Далекий дівочий голос»*

Дівчина: Я тебе чекала роки й роки.
Райдугу пускала з рукава.
На твої задумані мороки,
На твої огрозені слова.
Я тебе в Закревській поманила,
Я душею билась в Рєпніній,
А в засланні крила розкрилила
В Забаржаді, смуглій і тонкій.
Ні мотиль-актриса Піунова,
Ні Лікери голуба мана
Цвітом не зронилися в грозову
Душу вільну, збурену до дна.
Я б тобі схилилася на груди,
Замість терну розсівала б мак.
Та мені зв'язали руки люди.
«Хай страждає, – кажуть, – треба
Хай у ньому сльози доспівають
У ненависть, в покару, в вогні».
І мене, знеславлену, пускають,
Щоб ридали вірші по мені.
Я – Оксана, вічна твоя рана,
Журна вишня в золотих роях.
Я твоя надія і омана.
Іскра не роздмухана твоя.
Хлопець (*який виконував роль дорослого Шевченка*):
Шануйте коми кожної пір'їну
В розкриллях білих ста його томів,
Що зносили до сонця Україну,
Яку лиш він до слова розумів.
Він був поетом волі і час неволі,
Поетом доброти в засланні зла,
Була у нього надзвичайна доля.
Та доля українською була.

Дівчина: Жива
Душа поетова святая,
Жива в святих своїх речах.
І ми, читая, оживаєм,
Ічуєм Бога в небесах.

Учнями виконуються перші 4 рядка «Заповіту» різними мовами світу (до шести), закінчує учень останніми рядками українською мовою:

*...І мене в сім'ї великій
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом.*